

УДК 338.48:796.5

**АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ
В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ****Панюк Тетяна Петрівна**, к.е.н., доцент кафедри економічної теорії, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне, Україна**Лукомська Оксана Іванівна**, здобувач Чернігівського національного технологічного університету, м. Чернігів, Україна E-mail: lukomskyy_vi@mail.ru Моб. тел.: 0687587202**Panyuk Tetyana**, PhD (Economics) , Associate Professor of the Department of Economic Theory, Rivne State University of Humanitarian, Rivne, Ukraine**Lukomska Oksana**, Postgraduate student, Chernihiv State Technical University, Ukraine*T. Panyuk, O. Lukomska. Analysis of the tourism industry in Ukraine in the context of rural green tourism*

The article analyzes the current state of the tourism industry in Ukraine and prove the importance of developing green tourism, through which it is possible solve social and economic problems of rural areas. It is analyzed the relationship of rural green tourism development with the tourism industry in the macroeconomic aspect. The analysis of the tourism sector and in particular green tourism shows that the effectiveness of development entirely depends on government regulation and financial support throughout the tourism industry. It is emphasized that in order to improve the development of green tourism it is necessary improve the existing regulatory framework, system information and consultative support, to create new sources of financial and investment direction, develop a set of organizational and economic measures at national and regional levels.

Панюк Т. П., Лукомська О. І. Аналіз туристичної галузі України в контексті розвитку сільського зеленого туризму

У статті проаналізовано сучасний стан туристичної галузі України та обґрунтовано важливість розвитку сільського зеленого туризму, завдяки якому можна вирішити соціально-економічні проблеми сільських територій. Проаналізовано зв'язок розвитку сільського зеленого туризму з розвитком туристичної індустрії в макроекономічному аспекті. Проведений аналіз стану туристичної сфери та зокрема сільського зеленого туризму свідчить, що ефективність їх розвитку цілком залежить від державного регулювання та фінансової підтримки всієї туристичної сфери. Наголошено, що для підвищення ефективності розвитку сільського зеленого туризму необхідно удосконалити існуючу нормативно-правову базу, систему інформаційно-консультативного забезпечення, створити нові джерела фінансово-інвестиційного спрямування, розробити комплекс організаційно-економічних заходів на державному та регіональному рівнях.

Панюк Т. П., Лукомская О. И. Анализ туристической отрасли Украины в контексте развития сельского зеленого туризма

В статье проанализировано современное состояние туристической отрасли Украины и обоснована важность развития сельского зеленого туризма, благодаря которому можно решить социально-экономические проблемы сельских территорий. Проанализирована связь развития сельского зеленого туризма с развитием туристической индустрии в макроекономическом аспекте. Проведенный анализ туристической сферы и в частности сельского зеленого туризма свидетельствует, что эффективность их развития полностью зависит от государственного регулирования и финансовой поддержки всей туристической сферы. Отмечено, что для повышения эффективности развития сельского зеленого туризма необходимо усовершенствовать существующую нормативно-правовую базу, систему информационно-консультативного обеспечения, создать новые источники финансово-инвестиционного направления, разработать комплекс организационно-экономических мероприятий на государственном и региональном уровнях.

Постановка проблеми. Україна наполегливо наближається до європейських стандартів завдяки переходу на сучасні європейські методи управління. Успіх на шляху просування України цим курсом залежить від якості життя населення країни. У сучасних умовах, мешканці міст мають вищий рівень достатків, ніж мешканці невеликих селищ та сіл, тому для України добробут сільського населення набуває особливо важливого значення. Важливим чинником підвищення якості життя сільського населення є надання

особливого значення розвитку сільського зеленого туризму. Завдяки розвитку сільського зеленого туризму, як окремої галузі економіки України, можна забезпечити значний внесок в економіку сільських територій у вигляді нових робочих місць, збільшення надходжень від зовнішньоекономічної діяльності, поповнення державного бюджету через сплату податків. Тому саме туристична галузь виступає основним та вагомим джерелом отримання прибутку для привабливих територій, адже приблизно 10% світового валового продукту приносить міжнародна туристична індустрія. За обсягами експорту товарів та послуг, згідно світового досвіду прогресивного господарювання, туризм займає перше місце серед інших галузей економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організаційно-економічні аспекти розвитку туристичної індустрії в Україні набули широкого висвітлення у наукових працях таких вчених-економістів як О. Снігової [4], В. Герасименко [5], С. Галасюк [5]. Дослідженням проблем та перспектив розвитку сільського зеленого туризму займалися І Литвин [8], М. Нек [8]. Аспекти правового регулювання та сучасної організації даного виду туризму як перспективного напрямку розвитку сільських територій висвітлювали в свої працях Л. Могильник [9], Н. Андрєєва [10], С. Нездоймінов [5,10], І. Дишловий [10]. Т. Панюк [7] розглядає сільський туризм як пріоритетний напрям диверсифікації господарської діяльності аграрних підприємств.

Виділення невирішеної проблеми. Проте стратегічна важливість соціально-економічного розвитку сільських територій потребують проведення подальших наукових досліджень стану сільського зеленого туризму та встановлення взаємозв'язків його розвитку з сучасними проблемами туристичної індустрії.

Метою статті є аналіз туристичної галузі України в контексті розвитку сільського зеленого туризму та обґрунтування взаємозв'язків між сільським туризмом та туристичною сферою в макроекономічному аспекті.

Результати дослідження. Для України стратегічно важливим є швидке подолання проблеми занепаду сфери туризму, а особливо, в сфері сільського зеленого туризму, що може відіграти роль каталізатора структурної перебудови економіки, забезпечити демографічну стабільність та розв'язання нагальних соціально-економічних проблем у сільській місцевості. Також, за допомогою ефективного розвитку сільського зеленого туризму, можна реалізувати багатий туристичний потенціал, як на регіональному, так і на державному рівнях. Сільський зелений туризм можна розглядати як індустрію експорту, яка відрізняється від інших експортних галузей тим, що більшість експортерів вивозять свої товари з країни до споживача, а в сфері сільського туризму, споживач прибуває в країну для того, щоб придбати та спожити вироблені товари та послуги. Це в свою чергу створює додаткові надходження в місцеву економіку [1].

Пріоритетність розвитку сільського зеленого туризму в Україні зумовлюється необхідністю невідкладного розв'язання соціально-економічних проблем сучасного села. За роки незалежності України в сільській місцевості не спостерігається позитивних змін, багато проблем виникло в технічному оснащенні, в правовому регулюванні відносин власності на землю, розбудові соціально-культурного сектору. Внаслідок цього відбулося значне зменшення населення, зростання безробіття, масова трудова міграція. Чисельність населення України за оцінкою Державної служби статистики на 1 січня 2015 року становила 42 928,9 тис. осіб, з них 29 663,9 (69,1%) проживало в міських поселеннях, а 13 265 тис. осіб (30,9%) – у сільській місцевості. На початку XXI ст. населення України продовжує зменшуватись, за 2010-2015 воно скоротилось на 0,7 млн. осіб, що у відсотковому значення складає 1,6%, а у 2015 році загальна чисельність населення України зменшилась на 144,2 тис. осіб, у порівнянні з попереднім 2014 роком (на 0,4%) [2].

За даними офіційної статистики, переважну частину сільського населення складають особи пенсійного та передпенсійного віку, при цьому у 8,5 тис. сіл упродовж

2012-2015 рр. не народилася жодна дитина. Такі поселення приречені на зникнення, а це спричинює втрату сільських традицій, які зберігають національну культуру. Про скорочення кількості сільських поселень свідчать дані табл. 1.

Таблиця 1

Кількість адміністративно-територіальних одиниць в Україні

Роки	Райони	Міста	Селища міського типу	Сільські населені пункти
2015	490	460	885	28 385
2014	490	460	885	28 388
2013	490	460	885	28 397
2012	490	460	885	27 211
2011	490	459	885	28 457
2010	490	459	885	28 471
2008	490	458	886	28 504
2005	490	456	886	28 585
2003	490	453	887	28 612

Джерело: сформовано на основі [2]

Аналіз статистичної інформації щодо кількості адміністративно-територіальних одиниць показав, що з 2003 р. до початку 2016 р. Україна втратила 227 сільських населених пунктів і їх назви зникли із сучасних географічних карт. За даними офіційної статистики, нині в Україні залишилося близько 28 385 сіл. Ця тенденція є негативною, оскільки більшість мешканців, котрі проживають в селах, які є культурною спадщиною держави та мають екологічно чисті зони для відпочинку туристів, не маючи стабільних доходів змушені виїжджати в міста або й за межі країни з метою пошуку кращих умов життя та отримання достойного заробітку.

Таку негативну тенденцію зменшення кількості українських сіл та міграції сільського населення можна зупинити завдяки впровадженню та ефективному функціонуванню на їх територіях сільського зеленого туризму. За сучасних умов існує суттєвий резерв для поповнення обігових коштів власників сільських садиб, що надають туристичні послуги. Більшість з них мають земельні паї, які здають в оренду, і за те отримують мінімальну платню до 3% від вартості землі без урахування її кадастрової вартості, а отже, дуже дешево. Майже 60 % сільських мешканців перебувають за межею бідності. Це зумовлено тим, що серед інших галузей економіки найнижчий рівень оплати праці характерний для аграрної сфери, що складає близько 48% від загального середнього рівня, не досягаючи навіть межі малозабезпеченості. Сучасний рівень існування сільських жителів зведений до елементарного виживання, оскільки їх доходи є нижчими прожиткового мінімуму та найменшими в країні. За таких умов мешканці сільської місцевості змушені додатково займатися несільськогосподарськими видами діяльності, які хоча б забезпечували їм прожитковий мінімум. За умов належного державного регулювання й підтримки підвищити матеріальний добробут та частково вирішити проблеми зайнятості сільського населення можна диверсифікуючи господарську діяльність аграрних формувань в напрямку розвитку сільського зеленого туризму.

Незважаючи на наявність певного державного регулювання туристичною сферою, державні органи влади та суб'єкти туристичної галузі приділяють недостатньо уваги популяризації українського туризму на вітчизняному та міжнародних туристичних ринках. Підтвердженням цього є проведений нами аналіз динаміки туристичних потоків за 2005-2015 рр., який демонструє те, що середньорічний приріст кількості туристів обслугованих суб'єктами туристичної діяльності становить 6,1%, що свідчить про відносно стабільний, але незначний розвиток туристичної сфери в Україні. Аналізуючи дані по туристичних потоках в Україні видно, що найбільше обслугованих туристів було у 2013 році, що в абсолютній цифрі становить 3,45 млн. осіб. Якщо розглянути динаміку туристичних потоків в розрізі її складових за весь аналізований період, то чисельність виїзних туристів зросла більш як у 4 рази (темп росту становить 3,61), а чисельність

внутрішніх туристів та в'їзних туристів знизилась за останні десять років на 25,7% та 36,1% відповідно. Такі тенденції свідчать про певну пересторогу іноземних туристів щодо поїздок в Україну, а українських туристів більше приваблює закордонний відпочинок з вищим рівнем обслуговування та нижчим рівнем вартості туристичних послуг [3].

Аналізуючи динаміку туристичних потоків, можемо стверджувати, що темпи їх росту безпосередньо пов'язані з державним регулюванням туристично-рекреаційної галузі, про що свідчать високі показники динаміки туристичних потоків у 2007-2008 рр. порівняно з 2005-2006 рр. Адже протягом 2006-2008 рр. були зроблені певні позитивні кроки в напрямку покращення якості державного управління рекреаційною сферою, що посприяло активізації її розвитку. Зокрема в 2007 р. відновлено фінансування її розвитку з Державного бюджету України у межах відповідних програм. Підвищенню результативності державного управління рекреаційною галуззю сприяло офіційне закріплення у 2006 р. розвитку туризму та рекреаційної сфери серед пріоритетних напрямів державної регіональної політики. Вживання вищезазначених заходів сприяло активізації туристичної діяльності протягом 2007-2008 р. по всіх регіонах України [4].

Показники внутрішнього та іноземного туризму за останнє десятиріччя свідчать про активізацію туризму не тільки у 2007-2008 рр., а й у 2012-2013 рр., яку можна пов'язати із проведенням акції «Сім чудес України» (2007 р.) та чемпіонату з футболу «Євро-2012». Так зважаючи на важливість стимулювання розвитку рекреаційної сфери в контексті проведення в Україні Євро-2012, протягом I півріччя 2009 р. проведено значну роботу щодо стимулювання розвитку матеріальної бази туристично-рекреаційного комплексу України, посилення контролю за безпекою та якістю послуг, що надаються споживачам суб'єктами туристичної діяльності. Проте по завершенню цих заходів спостерігається тенденція до спаду кількості іноземних і внутрішніх туристів, які були обслуговані суб'єктами туристичної діяльності. Для того щоб виправити тенденцію зменшення туристичних потоків і туризм став однією з найбільш розвинених галузей, потрібно популяризувати внутрішній туризм, систематично проводити активні рекламні кампанії як в Україні, так і за кордоном, розробляти програми залучення іноземних туристів, розвивати туристичну інфраструктуру тощо [5, с. 45-51].

Протягом 2005-2015 рр. загальна чисельність туристів зросла на 1 681,395 тис. осіб, що у відсотковому значенні складає 4,7% приросту. А чисельність іноземних туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності України знизилась на 5 202,474 тис. осіб (на 29,5%) і у 2015 році складала 70,5% від рівня 2005 року. Проте, чисельність внутрішніх туристів, що обслуговувались суб'єктами туристичної діяльності України зросла на 193,927 тис. осіб (на 10,6%), а чисельність туристів-громадян України, що виїжджали за кордон, зросла протягом останніх десяти років на 6 689,942 тис. осіб (40,6%).

Причиною цьому є низький рівень сервісу та порівняно високі ціни на українські рекреаційні ресурси, що призводить до послаблення рівня зацікавленості корінного населення до них. Адже рівень використання вітчизняних колективних засобів розміщення, характеризується як низький. У порівнянні з європейськими готелями, де цей показник в останні роки стабілізувався на рівні 65-67,0%, в Україні – не перевищує 33,0% [6]. Тому українські туристи обирають іноземний відпочинок, для якого характерний високий рівень комфорту, обслуговування, якісне проживання, привабливі туристичні атракції, а це в свою чергу призводить до відтоку капіталу з країни.

Завищений рівень цін на український турпродукт зумовлений неспроможністю власників туристичних об'єктів повернути витрачені кошти на їх утримання та облаштування. Це пов'язано із відсутністю масового туризму та неефективним використанням місткості об'єктів для розміщення туристів. Причиною зменшення кількості внутрішніх туристів є їх купівельна неспроможність, а іноземних – нестабільна економіко-політична ситуація в країні. Крім того невідповідна європейським стандартам

транспортна система країни, включаючи дороги, залізничне сполучення, монополію на ринку авіаперевезень, недосконала інфраструктура, неналежна державна підтримка розвитку індустрії гостинності та відсутність якісної промоції України на міжнародному рівні створюють бар'єри для розвитку туристичної галузі.

Такий спад активності туризму перш за все спричинений нестабільністю соціально-економічного становища в країні. І оскільки туристичні послуги не є першочерговими в структурі витрат населення, то частка їх у цей період зменшилася. Така ситуація негативно позначилася і на розвитку сфери сільського зеленого туризму [7]. Причинами низької активізації сільського туризму є по-перше недостатній рівень його популяризації в Україні як на державному, так і на міжнародному ринках, оскільки інформація про функціонуючі садиби є недоступна для споживача через невміння власників пропагувати свій бізнес у сучасних ЗМІ (переважно через мережу Internet). По-друге, недосконала законодавча база, відсутність державної інвестиційної політики у сфері сільського туризму та цілісної й комплексної системи управління і контролю за використанням туристично-рекреаційних ресурсів країни, ефективної системи захисту прав та інтересів туристів, забезпечення безпечних умов на об'єктах туристичних відвідувань та за напрямками туристичних маршрутів, різне відомче підпорядкування туристичних та курортно-рекреаційних ресурсів тощо. Тільки окремі аспекти діяльності сільського туризму регулюються Законами України «Про туризм», «Про особисте селянське господарство», «Про підприємництво». Третьою проблемою є відсутність розвитку інноваційної діяльності та наукових досліджень в сфері сільського туризму, які б сприяли створенню нових оригінальних туристичних продуктів, комплексному використанню та збереженню рекреаційних ресурсів, навколишнього природного середовища та культурної спадщини, патріотичному вихованню, пропаганді здорового способу життя, зміцненню міжнародного авторитету України як туристичної держави. Про негативну тенденцію розвитку сільського зеленого туризму свідчать дані Державної служби статистики України наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Показники стану сільського зеленого туризму в Україні у 2012 – 2015 рр.

Показники	Роки			
	2012	2013	2014	2015
Кількість садиб, одиниць	230	285	233	235
Кількість розміщених, осіб	50724	49948	39311	49253
Середня місткість садиб, місць	11	12,6	13,5	12,7

Джерело: сформовано автором на основі [2]

Примітка: дані 2014 р., 2015 р. без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

Аналіз даних таблиці 2 показав, що кількість садиб в цілому по Україні за останні два роки зросла на 2 одиниці, або на 0,9%, а протягом усього аналізованого періоду на 5 од., 2,2%, відповідно. Кількість розміщених осіб протягом останніх чотирьох років змінювалася неоднорідно, так у 2014 року спостерігається спад на 22,5%, але вже у 2015 році маємо приріст даного показника на 9 942 осіб, порівняно із рівнем 2014 року, що у відсотковому значенні складає 25,3%. Середня місткість садиб у 2014 році зросла на 15,5% порівняно з рівнем 2012 року, а у 2015 році констатуємо зменшення місткості садиб на 0,8 місць, або на 5,9% порівняно з рівнем попереднього 2014 року.

За результатами проведених аналітичних досліджень було виявлено, що незважаючи на суттєве зменшення кількості агросадиб у 2014-2015 рр. порівняно з 2013 р., у 2015 р. спостерігається активізація розвитку сільського туризму, про що свідчать показники кількості розміщених осіб за 2015 р., які майже досягли рівня 2013 р. Тобто, кількість туристів, що бажають скористатися послугами суб'єктів підприємництва у сфері сільського зеленого туризму, зростає і пріоритетним є період літнього та зимового

відпочинку, а також короткотривалий відпочинок, найчастіше, «вихідного дня». Проте існують певні розбіжності між офіційними та фактичними даними про діяльність підприємництва у сфері сільського зеленого туризму. Це пов'язано з тим, що внутрішні туристи не завжди користуються послугами туроператорів та турагентів, на відміну від виїзних туристів.

Проблеми моніторингу ефективності розвитку сільського зеленого туризму також пов'язані з розбіжностями офіційної статистичної інформації щодо діяльності суб'єктів даного виду туризму та результатами наукових досліджень багатьох авторів. Як зауважують І. Литвин та М. Нек, за даними сайту «Сільський зелений туризм» у 2012 р. кількість сільських і гостьових осель, що надають послуги в даному напрямку туризму в Україні, становить 84 од., а на сайті «Карпати-info» - 858 од.[8, с. 84]. Л. Могилюк наводить дані Міністерства культури і туризму України, які свідчать що у 2009 р. офіційно зареєстровано близько 3000 садиб, які функціонують здебільшого в Карпатському регіоні та на півдні країни [9, с. 87]. У своїй праці Н. Андреева та С. Нездоймінов констатують, що за інформацією громадської організації «Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні», протягом 2000-2010 років кількість власників садиб, що пропонували туристично-рекреаційні послуги, зросла зі 106 до 1600 одиниць [10, с. 27].

Такі суттєві розбіжності показників різних джерел інформації ускладнюють наукові дослідження в сфері сільського зеленого туризму. Причиною цифрових невідповідностей є неповна статистична інформація щодо функціонуючих агросадиб. Тому що в цілому по Україні переважає незареєстрована форма ведення туристичного бізнесу в сфері сільського зеленого туризму, більшість власників об'єктів працюють як фізичні особи, що в першу чергу пов'язано з особливостями виникнення й розвитку немасових видів туризму як малого бізнесу. У цілому по Україні в сфері послуг сільського туризму 25% підприємств зареєстровано як суб'єкти підприємницької діяльності, а 75% надають ці послуги як фізичні особи. Суттєва різниця між цими двома показниками в першу чергу пов'язана з низькою підтримкою з боку як державної, так і місцевої влади. Тому на державному та регіональному рівні потрібно створити відповідні адміністративні, законодавчі, фінансові та комунікаційні пільгові умови або стимули, які б спонукали суб'єктів сільського зеленого туризму реєструватися та офіційно звітуватися про результати своєї діяльності. Оскільки саме туристична галузь збільшить прибутки до бюджету держави, а надходження від іноземного туризму забезпечать приплив іноземної валюти в країну. Крім того туризм, диверсифікуючи економіку та утворюючи галузі, що обслуговують туристичну індустрію, забезпечує зростання доходів населення та підвищення добробуту нації.

Висновки: Отже, ефективність розвитку сільського зеленого туризму в Україні цілком залежить від державного регулювання та фінансової підтримки всієї туристичної сфери. Через законодавчу недосконалість державної політики в цій галузі система регулювання сільським зеленим туризмом має суттєві недоліки. У зв'язку з відсутністю надійної статистичної інформації та єдиної системи обліку діяльності суб'єктів сільського зеленого туризму при аналізі різних джерел інформації спостерігаються суттєві розбіжності показників стану розвитку цієї галузі. Для підвищення ефективності розвитку сільського зеленого туризму необхідно удосконалити існуючу нормативно-правову базу, систему інформаційно-консультативного забезпечення, створити нові джерела фінансово-інвестиційного спрямування, розробити комплекс організаційно-економічних заходів на державному та регіональному рівнях. Перспективними напрямками подальших наукових досліджень є опрацювання дієвого механізму впровадження інноваційних стратегій розвитку сільського зеленого туризму, що сприятимуть підвищенню його ефективності на засадах диверсифікації господарської діяльності аграрних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.greentour.com.ua>
2. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Державна служба туризму і курортів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tourism.gov.ua/>
4. Снігова О. Ю. Розвиток рекреаційного потенціалу України: оцінка умов та перспектив [Електронний ресурс] / О. Ю. Снігова // Економіка промисловості. – 2009. - №4. С. 184-192. - Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/eprom/2009_47/st_47_28.pdf
5. Ринки туристичних послуг: стан і тенденції розвитку : монографія / за ред. проф. В. Г. Герасименка ; авт. кол. : В. Г. Герасименко, С. С. Галасюк, С. Г. Нездоймінов та ін. – Одеса : Астропринт, 2013. – 304 с.
6. Розвиток сільського сталого туризму : темат. довід. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.euracademy.org
7. Панюк Т. П. Диверсифікація як основа структурної модернізації економічної діяльності аграрних підприємств / Т. П. Панюк, О. І. Лукомська // зб. наук. пр. Луцького національного технічного університету «Економічний форум». – Луцьк. – 2016. – Вип. 1 – С. 189-197.
8. Литвин І. В. Проблеми та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в регіоні / І. В. Литвин, М. О. Нек // Регіональна економіка. – 2013. – № 2 (68). – С. 81–88.
9. Могильник Л. П. Правове регулювання сільського зеленого туризму в Україні та досвід зарубіжних країн / Л. П. Могильник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування. – Київ, 2011. – Вип. 163, ч. 1. – С. 86–89.
10. Андреева Н. Сучасна організація аграрного туризму в Україні як перспективний напрямок розвитку сільських територій / Н. Андреева, С. Нездоймінов, І. Дишловий // Економіст. – 2011. – № 7 (297). – С. 25–28.

References:

1. Sait «Spilka spriyannia rozvytku silskoho zelenoho turyzmu v Ukraini» [Sait of «Union for Promotion of Rural Green Tourism in Ukraine»]. www.greentour.com.ua. Retrieved from <http://www.greentour.com.ua>
2. Sait «Derzhavnyi komitet statystyky Ukrainy» [Sait of «State Statistics Committee of Ukraine»]. www.ukrstat.gov.ua. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Sait «Derzhavna sluzhba turyzmu i kurortiv» [Sait of «State Service for Tourism and Resorts»]. www.tourism.gov.ua/ Retrieved from <http://www.tourism.gov.ua/>
4. Snihova O. Yu. (2009). Rozvytok rekreatsiinoho potentsialu Ukrainy: otsinka umov ta perspektiv [Development of recreational potential of Ukraine: assessment and prospects conditions]. *Ekonomika promyslovosti.- Industrial Economy*. no.4, pp.184-192. Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/eprom/2009_47/st_47_28.pdf
5. Herasymenko V. H. (ed.) (2013). Rynky turystychnykh posluh: stan i tendentsii rozvytku : monohrafiia [Tourism market: state i tendentsii development: monograph]. Odesa: Astroprynt (in Ukrainian).
6. Sait «Rozvytok silskoho staloho turyzmu : temat. dovid.» [Sait of «Development of rural sustainable tourism: temat. argument»]. www.euracademy.org Retrieved from <http://www.euracademy.org>
7. Panjuk T. P, Lukomska O.I. (2016). Dyversyfikacija jak osnova strukturalnoi' modernizacii' ekonomichnoi' dijal'nosti agrarnykh pidpryemstv [Diversification as a basis of structural modernization of the economic activity of agricultural enterprises]. *Ekonomichnyj forum – Economic forum*. no. 1, pp. 189-197 (in Ukrainian)
8. Lytvyn I. V., Nek M.O. (2013). Problemy ta perspektivy rozvytku silskoho zelenoho turyzmu v rehioni [Problems and prospects of development of green tourism in the region]. *Rehionalna ekonomika. – The regional economy*. no. 2 (68), pp. 81-88 (in Ukrainian).
9. Mohyl'nyk L. P. (2011). Pravove rehuliuвання silskoho zelenoho turyzmu v Ukraini ta dosvid zarubizhnykh krain [Rights green tourism in Ukraine and foreign experience]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia. - Scientific Bulletin of National University of Life and Environmental Sciences*. issue 163, p. 1., pp. 86-89 (in Ukrainian).
10. Andriieva N., Nezdoiminov S., Dyshlovyi I. Suchasna orhanizatsiia ahrarnoho turyzmu v Ukraini yak perspektyvnyi napriatok rozvytku sil'skykh terytorii [The current organization of agricultural tourism in Ukraine as a promising area of rural development]. *Ekonomist - Economist*. no. 7 (297), pp. 25-28 (in Ukrainian).

Ключові слова: туристична галузь, сільський зелений туризм, туристичні потоки, суб'єкти туристичної індустрії, внутрішні туристи, виїзні та в'їзні туристи, агросадиба.

Ключевые слова: туристическая отрасль, сельский зеленый туризм, туристические потоки, субъекты туристической индустрии, внутренние туристы, выездные и въездные туристы, агроусадиба.

Keywords: tourism, green tourism, tourist flows, entities tourism industry, domestic tourists, exit and entry tourists, ahrosadyba.